

Azərbaycan rəqs sənətinin o qədər bacarıqlı, hünərli, nadir rəqqas, rəqqasları olub ki, kitab yazsaq da hamını əhatə etmək mümkün deyil. Lakin belə sənətkarları məqalələr vasitəsilə də göz qarşısına, xatirələrə gətirmək, anmaq, onları tanıyanların yaddaşını oyatmaq və doğmalarını sevindirmək olar. Bu yazıda barəsində danışdığım rəqqas da sənətdə öz işini görüb, izini qoyub və ən layiqli rəqqas kimi sənətləri fəth edib. Birləkdə ansamblda çalışan rəqqasların onun haqqında səmimi, yüksək fikirlər söyləməkdə və daim barəsində söhbətlər edib hörmətlə xatırlamaqdadırlar.

O, "tryuk" rəqqas kimi tanınırdı...

Mahir rəqqas Sərdar Quliyevin həyat və yaradıcılığı

Sərdar Ababil oğlu Quliyev 1955-ci il aprelin 3-də Bakının Əhmədli qəsəbəsində (kənd Əhmədli) anadan olub. 1962-1972-ci illərdə buradakı 64 sayılı orta ümumtəhsil məktəbdə oxuyub. Məktəbə ilk qədəmlərindən Y. Qaqarın (sonralar T. İsmayılov) adına Mərkəzi Pioner və Məktəblilər Sarayında rəqs qruplarında bu sənətə yiyələnib. Burada xalq artisti, məşhur pedaqoq Böyükəğa Məmmədovdan çox yaxşı dərslər alıb, milli rəqsə aid bütün hərəkətləri, qaydaları mükəmməl olaraq öyrənib və quruluş verilən rəqslərdə oynayaaraq istedadı, çevikliyi və xüsusi bacarıqları ilə yoldaşları arasında seçilib. Onun bacarığında razı qalan Böyükəğa müəllim rəqslərdə daim Sərdara sololar ayırırdı. Solo oynamaq Sərdarı daha da həvəsləndirir və rəqsə hünərini daha da artırır. Daha sonra o, orta məktəbi bitirənə qədər Fioletov klubunda rəqslə məşğul olub. Onu, bu öz fəaliyyət ansamblına B. Məmmədov gətirib, çünki burada da onun rəqs kollektivi vardı. Sərdar burada da özünü göstərə bilməyi, əksər rəqslərdə solo yerlərə çıxmışdı. Deməli ki, Böyükəğa müəllimin tələbkərligi burada da öz işini görmüşdü.

Bunu da bildirməli ki, həmin dövrdə rəqsle məşğul olan müəllimlər, uşaqlar və gənclərdə xüsusi həvə, sənətə sevgi, enerji və özünə qarşı tələbkərlər vardı. Odu ki, həmin illərdə öz fəaliyyət kollektivlərindən xeyli bacarıqlı rəqqas və rəqqasələr yetişmişdi və onlardan biri də mövzumuzun qəhrəmanı idi. Sərdar artıq rəqqas kimi göz önündə nəzəri cəlb edib, meydana görünür və gündəngünə boğ verib ucalırdı. Onun qabiliyyətini nəzərə alıb 1973-cü ildə

məşhur xoreoqrafların, rəqqas və rəqqasələrin, filarmoniya rəhbərliyinin iştirak etdiyi xüsusi yoxlanış vasitəsilə Azərbaycan Dövlət Mahni və Rəqs Ansamblına qəbul ediblər. Həmin zaman ondan milli rəqs sənətində, ansamblın repertuarında tələb olunan bütün hərəkətlər, solo qaydaları, "tryuk"lar tələb edilmiş, Sərdar bütün bunların öhdəsindən gəlmiş və layiqli formada yerinə yetirmişdi. O, bu ansamblda 20 il çalışıb və 1993-cü ildə pensiyaya çıxıb. Buradakı illərdə o, Dövlət Filarmoniyasında, Bakının və əyalətlərin mədəniyyət müəssisələrində verilən bütün konsertlərdə çıxış edib. Onun bu ansambldakı fəaliyyəti çox zəngin, işgüzar, maraqlı, səmərəli və sərbəst olub. Sərdar repertuarında bütün rəqslərdə, kompozisiya və süitalarda öz solosu ilə diqqəti cəlb edib. Xüsusilə o, bu ansamblda Fərhad Vəliyevin balet-meyster olduğu dövrdə onun quruluşlarında özünə ayrılan soloları məharətlə ifa edib. Sərdar bütün kütləvi rəqslərdə ansambl heyətinin tərkibində olub. "Yallı", "Qaytağı", "Nağaralarla rəqs", "Şalaxo" (Şələqoy), "Qazaxı" rəqslərində və "Azərbaycan süitasında" xüsusi sənət imkanları göstərib. Onun hər bir solosu alqışlarla bürünürdü.

Məşhur rəqqas, pedaqoq Etibar Zeynalov: "Sərdarın 17 yaşında o, Mahni və Rəqs Ansamblına gəlib və dərhal özünü göstərib. Həmin vaxt o, bizimlə Ukraynada səfərlərdə oldu. Təsvür edin ki, ansambla təzə gələn rəqqas artıq səfərlərə layiq bilinişdi, çünki hər barədə özünü doğrultmuşdu. Yaxşı rəqqas olmağı öz yerində, həm də əla yoldaşlığı, sədəqəti, səmimiyyəti ilə seçilirdi".

S. Quliyev 1974-1976-cı illərdə Moskva ətrafındakı raket hərbi hissəsində xidmət edib və vətənə dönrək iş yerinə, Dövlət Filarmoniyasına qayıdıb.

Sərdar "tryuk" rəqqas kimi tanınırdı. Mahni və Rəqs Ansamblının SSRİ məkanındakı bütün səfərlərində S. Quliyev də olub və hər bir solosu ilə tamaşaçı alqışları qazanıb. O, xarici ölkə səfərlərində də çıxış edərək Azərbaycan rəqs sənəti nümunələrinin layiqli tərənnümcüsü və əsl təbliğatçısı olub. 30-dan çox ölkədə çıxış etmək hər sənətkara da nəsih olmur. S. Quliyev Aralıq dənizi sahilləri ölkələrindən İtaliya, İspaniya, Yunanıstan, Türkiyə, Misir, Tunis və Portuqaliyada rəqs sənətimizin əzəmətinə, məzmununu, mahiyyətini nümayiş etdirə bilən rəqqaslarımızdan biri olub. O, Polşa, Bol-

qarıstan, Almaniya, Norveç, Yaponiya, Hindistan, İran və başqa ölkələrdə də maraqlı oyunu ilə dərindən sevgi və hərarətlə qarşılanıb. Sərdar Quliyev 1985-1990-cı illərdə M.A. Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun mədəni-maarif fakültəsində qiyabi təhsil alıb. Sərdar Quliyevin rəqs aləmində Etibar Zeynalov, Asif Vəliyev, Nazim Abdullayev, Xoşqədəm Qasımov və Elçin Allahverdiyevlə xüsusi dostluğu olub.

Etibar Zeynalov: "Sərdar xarakterik rəqslərdə, məzali epizodlarda oynayıb və həmişə oyunu maraqla sehb olurdur. O, "Qaytağı"nda, "Uç dost" rəqslərində də çox yaxşı oynayıb".

Nazim Abdullayev: "Biz "tur kalenka" deyirik, Sərdar bunu ustalıqla yerinə yetirirdi. Yuxarı tullanaq fırlanıb dağıq olaraq diz üstə düşürdü. Və ya yerə fırlanmalar edirdi. Belə hərəkətlər onda çox gözəl alınır".

Sözün düzü budur ki, Sərdar rəqs üçün yaranmışdı, ele bütün həyatı bu ələmdə keçdi. Onun bu sahədə pedaqoji fəaliyyəti də çox zəngin və səmərəli olub. S. Quliyev 1993-cü il pensiyaya çıxandan ömrünün başa vurana qədər S. Ələsgərov adına 1 sayılı uşaq incəsənət məktəbinin xoreoqrafiya şöbəsində çalışıb. Həmin məktəbdə milli rəqsin tədrisi bilavasitə onun təşəbbüsü, fəaliyyəti ilə başlayıb və burada yüksək nailiyyətlər, göstəricilər əldə edib. Məktəbin xoreoqrafiya şöbəsinin rəhbəri olub. 1 sayılı uşaq-İncəsənət məktəbində Sərdar müəllimin yetirmələrindən milli rəqs sənətinə daxil olan

rəqqaslar var. Nümunə olaraq hazırda Mahni və Rəqs Ansamblının solisti, əməkdar artist Elnur Süleymanovun adını qeyd edirik.

Sərdar müəllim çalışdığı incəsənət məktəbində öz şagirdlərindən ibarət "Çovqan" adlı rəqs ansamblı yaratmış və nailiyyətlər əldə etmişdi. Ansambl Gürcüstan, Rusiya, Türkmənistan və Türkiyədə keçirilən festivallara dəvət olunmuş və uğurla çıxış edərək laureat adı almışdır.

Pedaqoji fəaliyyətdəki nailiyyətləri nəzərə alaraq Sərdar Quliyev 2009-cu ildə İlin Ən Yaxşı Müəllimi fəxri adına layiq görülmüşdür. Bakı Şəhəri Mədəniyyət İdarəsi dəfələrlə ona fəxri fərmanlar və diplomlar təqdim etmişdir.

Sərdar Quliyev rəqsdəki nümunəvi fəaliyyətinə görə əməkdar artist, pedaqoji sahədə qazandığı uğurlarına görə əməkdar müəllim fəxri adı verilə bilərdi. Lakin bunlar diqqətsizlik və haqsızlığa görə baş tutmayıb.

Etibar Zeynalov: "Sərdar həmişə deyirdi ki, yeganə rəqqasam ki, iki nəfər elmlər namizədi yetirmişəm".

Sərdarın iki oğlu, bir qızı var. Ovladların hər biri elmə gəlib müdafiə edərək elmi dərəcəyə yiyələniblər. Elmır Quluzadə 2003-cü ildə Azərbaycan Milli Aviasiya Akademiyasının idarəedici ixtisası üzrə fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Orada müəllim saxlanılıb. Bura qədər Elmır rəqs sənəti üzrə də təhsil alıb. Atasının dərslər dediyi 1 sayılı uşaq incəsənət məktəbinin rəqs sinfində oxuyub. 1998-ci ildə orta ümumtəhsil məktəbi bitirərkən incəsənət məktəbini də başa vurub.

Sərdar Quliyev 2019-cu il oktyabrın 11-də dünyasını dəyişib. O, doğmaların, sənət dostlarının, yoldaşlarının və onu tanıyanların xatirində bu gün də yaşayır.

Əhsən RƏHMANLI,
Sənətsənaşlıq üzrə
Fəlsəfə doktoru